

JUBILEJ GRAĐEVINSKOG FAKULTETA U BEOGRADU – 175 GODINA VISOKOŠKOLSKE NASTAVE GRAĐEVINARSTVA U SRBIJI

Ove 2021. godine Građevinski fakultet Univeziteta u Beogradu obelažava jubilej, dosta redak za inženjerske naučne discipline: 175 godina visokoškolske nastave u Srbiji. Četrdesetih godina 19. v počeo je intenzivniji urbani i infrastrukturni razvoj Kneževine Srbije (izgradnja prvih većih javnih zgrada, ulica i puteva, vodovoda), pa se osetila potreba za domaćim građevinskim inženjerima, jer se na strance koji su dolazili na kratko nije moglo duže računati. U Srbiji je 1843. radio samo jedan 'praviteljstveni inženjer'. To je bio razlog da napredni vladar, Knjaz Srpski Aleksandar Karađorđević, prihvati predlog Ilije Garašanina, Popečitelja vnutrenih dela, pa je 19.juna 1846. godine potpisao Ukaz o ustanovljavanju 'Indžinirske škole' u Beogradu, što se smatra početkom visokoškolske nastave iz oblasti građevinarstva i geodezije u Srbiji. Tada je u Srbiji već postojao Licej, začetnik univerzitetskog obrazovanja, osnovan 1838. godine u Kragujevcu.

Godine 1853. načinjen je sledeći korak u organizaciju visokog školstva, kada je 'Zakonom o ustrojeniju Knjaževsko-Srpskog Liceja' uvedeno Odeljenje jestestveno-tehničkih nauka. Razvoj Srbije je povećavao 'glad' za visoko obrazovanim stručnjacima, pa je 1863. godine kao vid organizacionog i kadrovskog jačanja formirana Velika škola sa tri fakultata, od kojih je jedan bio Tehnički fakultet, na kome se, prvi put, pojavila posebna Katedra za 'Nauku o građevini na suvu i kopnu'. Formirano je i Ministarstvo građevina, i počela je intenzivnija izgradnja Srbije. To je bilo i vreme patriotizma: inženjeri školovani u Beogradu odlazili su na usavršavanja u inostranstvu, ali su se svi vraćali u Srbiju i preuzimali vođenje izgradnje zemlje. Formirana je i 'kritična masa' inženjera, pa je 1890. godine formirano Udruženje srpskih inženjera, i pokrenuto je izlaženje 'Srpskog tehničkog lista', čiji je glavni urednik bio sve do 1903. prof. Nikola Stamenković, prvi srpski profesor hidrotehničkih dicciplina. Godine 1897. Tehnički fakultet se reorganizuje i formiraju se tri odseka: Građevinsko-inženjerski, Arhitektonski i Mehaničko-tehnički. Formiranjem Univerziteta u Beogradu 1905. godine Tehnički fakultet je u tom sastavu, sa tri odseka, ušao njegov sastav. U skladu sa naglo rastućim potrebama, dalja specijalizacija Građevinskog odseka je obavljena 1935. godine, kada su na tom odseku formirane četiri grupe: Statičko-konstruktivna, Saobraćajna, Hidrotehnička i Geodetska.

Nakon Drugog svetskog rata kadrovi školovani na tom odseku preuzeli su na sebe i uspešno obavili veoma složene zadatke obnove i građanja kapitalnih objekata tokom intenzivne izgradnje zemlje. U skladu sa veoma naraslom potrebom za inženjerima, godine 1948, formirana je Tehnička velika škola u Beogradu, sa Građevinskom fakultetom kao samostalnim fakultetom koji u takvom organizacionom ujestrojstvu radi sve do 1954. kada se ponovi svi fakulteti vraćaju u okrilje Univerziteta u Beogradu. Od tada, nezavisno od raznih organizacionih promena u visokom školstvu, Građevinski fakultet u Beogradu, radeći kao samostalni fakultet daje nemerljive doprinose izgradnji ne samo Srbije i Jugoslavije, već njegovi veoma osposobljeni inženjeri grade brojne i najsloženije građevinske objekte širom sveta, posebno u zemljama u razvoju. Nastavnici sa tog fakulteta aktivno učestvuju u formiranju drugih građevinskih fakulteta u zemlji (Skoplje, Sarajevo, Podgorica, Subotica, Novi Sad), ali i u nekoliko zemalja u razvoju.

Usvajanjem Zakona o visokom obrazovanju 2005. godine i usklađivanjem visokog školstva sa Bolonjskom deklaracijom formirana su dva studijska programa: Građevinarstvo i Geodezija; studije su podeljene na četiri nivoa: osnovne, master, specijalističke i doktorske studije, a postojeći odseci pretvoreni su u module.

Tokom proteklih 175 godina menjale su se forme visokoškolskog obrazovanja, političke prilike, zakoni i nastavni planovi, ali su građevinarstvo i geodezija stalno bile i ostajale inženjerske discipline na kojima se temelji razvoj države. Nakon Prvog svetskog rata (od kada postoje sačuvani podaci) do 30. juna 2021. godine diplomiralo je 11.912 studenata, odbranjena su 1.623 master rada, 533 magistarske teze i 361 doktorska disertacija. Oni su gradili i grade državu, oni grade ugled u svetu.

Redakcija časopisa 'Vodoprivreda' čestita značajan jubilej Građevinskom fakultetu u Beogradu i sa zadovoljstvom ističe da su od 26 članova Redakcionog kolegijuma 13 upravo profesori ili bivši studenti tog fakulteta.